

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 8
“ก้าวข้ามขอบเขตความรู้สู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน”
วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2568

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล Innovative Leadership of School Administrators in the Digital Era

วัชรารัตน์ ฉายะ

โรงเรียนวัดลำโพ (ค้อยประชารังสฤษฏ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 2

E-mail: greenchaya7@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในผู้บริหารสถานศึกษาในยุคที่เทคโนโลยีและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษานี้เน้นการวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้นำที่มีความสามารถในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร รวมถึงการส่งเสริมวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์และการเรียนรู้ร่วมกัน องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมประกอบด้วย 5 ประการหลัก ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม การคิดเชิงสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา การบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรเชิงนวัตกรรม และภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างต่อความคิดใหม่ ๆ และสามารถนำพาองค์กรให้ก้าวหน้าในยุคของการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและไม่แน่นอน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, นวัตกรรม, ยุคดิจิทัล

Abstract

This article aims to explore the role and components of innovative leadership in educational administrators in an era characterized by rapid technological and social changes. The study focuses on analyzing the qualities of leaders capable of driving organizational change and fostering a culture conducive to creativity and collaborative learning. The components of innovative leadership are identified as five key elements: setting an innovative vision, creative thinking and problem-solving, change management, promoting an innovative organizational culture, and participative leadership with team collaboration. The findings suggest that leaders with innovative leadership can create an environment that encourages new ideas and successfully lead organizations forward in a rapidly changing and uncertain world.

Keyword: Leadership, Innovative, Digital

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน ระบบการศึกษากำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำนโยบายทางการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) ซึ่งหมายถึงความสามารถในการริเริ่ม คิดค้น และประยุกต์ใช้แนวทางใหม่ ๆ ในการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมไม่เพียงแต่เน้นการมีวิสัยทัศน์หรือความสามารถในการวางแผนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความกล้าในการทดลองสิ่งใหม่ การยอมรับความล้มเหลวเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ และการสร้างวัฒนธรรมแห่งนวัตกรรมภายในองค์กร ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำลักษณะนี้จะสามารถเป็นแรงผลักดันให้ครูมีทัศนคติแบบเปิดกว้าง พร้อมเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองต่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาคุณภาพการศึกษามุ่งเน้นให้นวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะความเป็นผู้นำ เชิงนวัตกรรม จะต้องเรียนรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เป็นผู้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยการนำวิธีการ ใหม่ ๆ มาใช้เพื่อให้เกิดภาวะผู้นำและการเป็นผู้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์และการเกิดนวัตกรรมต่าง ๆ ในเวลาเดียวกันก็สามารถนำ ความคิดเชิงนวัตกรรมมาช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ นวัตกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนมุมมอง ทัศนคติ รู้จักเปิดใจ กว้าง ไม่ยึดติดกับความคิด หรือความรู้เดิม ๆ ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงผู้นำเชิง นวัตกรรม ครั้งยิ่งใหญ่ เป็นการเริ่มต้นสู่การเปิดรับสิ่งใหม่ที่ “ไม่มีอคติที่เกิดขึ้นในใจ” จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำมากกว่าที่จะใช้การจัดการ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงเป็น องค์ประกอบสำคัญที่ ทำ ให้การเป็นผู้มีภาวะผู้นำประสบความสำเร็จ (จุฑาทิพย์ ชนะเคน, 2559) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะส่งผลให้สามารถ ปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อให้ได้นวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็น ประโยชน์ต่อสถานศึกษาสามารถพัฒนาการศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพบนฐานของการเปลี่ยนแปลง ของโลกอยู่ตลอดเวลา (ฐิตินันท์ นันทะศรี, 2563)

เนื้อเรื่อง

ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกมิติของการดำรงชีวิต สังคมโลกได้ก้าวเข้าสู่การ เปลี่ยนผ่านครั้งใหญ่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาอย่างลึกซึ้ง การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้ มุ่งเน้นเพียงการถ่ายทอดความรู้ หากแต่ต้องเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งอนาคต อาทิ การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนต้องอาศัยการ บริหารจัดการที่มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการปรับตัวของผู้นำสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรมที่สามารถขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง

ความหมายของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถของผู้นำในการส่งเสริมและสนับสนุนการคิดค้นแนวทางใหม่ ๆ ในการพัฒนาองค์กร ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเน้นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำลักษณะนี้จะต้องกล้าเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และสามารถเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างแท้จริง

ผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ผู้นำที่ใช้พลังและความสามารถของตนเองในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสและสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการคิดค้นแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ หรือให้เกิดการสร้างนวัตกรรมในองค์กร ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร (ขวัญชนก โตนาค, 2556)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ระดับการปฏิบัติตนของผู้นำที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการทำงานของบุคคลในองค์กรเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ในองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มมูลค่าแก่สถานศึกษา (เวียงวิวรรณ ทำทูล, 2557)

ผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ผู้นำที่สามารถจัดการกับปัญหาหรือโอกาส ด้วยวิธีการใหม่ ๆ จนเกิดเป็นนวัตกรรมที่จะช่วยให้การทำงานในองค์กรมีประสิทธิภาพมากขึ้นไวส์และเลอแกรนด์ (Weiss and Legrand, 2011 อ้างถึงใน สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2555)

กล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง พฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อครู มีการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้แก้ปัญหหรือพัฒนาให้สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนด้วยแนวทางการดำเนินงานใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดีเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สังคม และเศรษฐกิจ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) จึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวและพัฒนาอย่างยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความสามารถในการขับเคลื่อนองค์กรด้วยวิสัยทัศน์ใหม่ ๆ บนพื้นฐานของการคิดสร้างสรรค์ การจัดการการเปลี่ยนแปลง และการส่งเสริมวัฒนธรรมของนวัตกรรมภายในองค์กร มีนักการศึกษา นักวิชาการ และนักวิจัยหลายท่านที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมไว้ ดังนี้

แนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา (วัชรพงศ์ ทิศนบรรจง , 2563) ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมได้ 6 ด้าน 1) การบริหารจัดการ 2) การสร้างองค์กรนวัตกรรม 3) การมีวิสัยทัศน์ 4) การสร้างเครือข่าย 5) การสร้างบรรยากาศในองค์กร 6) การบริหารแบบมีส่วนร่วม

แนวคิดที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรมทั้งในและต่างประเทศ และนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมได้ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ (เวียงวิวรรณ ทำทูล 2557,)

1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง หมายถึง การสร้างนวัตกรรมเพื่อยกระดับ คุณภาพการศึกษาขององค์กรไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การสื่อสารวิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี

2) การคิดสร้างสรรค์ หมายถึง รูปแบบหรือทางเลือกใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมการทำงานของครู ประกอบด้วย การมีจินตนาการและความยืดหยุ่น

3) การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม หมายถึง การส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูภายในโรงเรียน ประกอบด้วย บทบาทของสมาชิก และการมีเป้าหมายร่วมกัน การมีส่วนร่วม การส่งเสริมทักษะในการทำงาน และการสร้างสัมพันธ์ภาพ

4) การมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ หมายถึง ความถูกต้องและเสรีภาพในขอบเขตของมโนธรรม มีหน้าที่ปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้นในโรงเรียน ประกอบด้วย ความรู้และค่านิยมทางจริยธรรม พฤติกรรมทางจริยธรรมและสภาพแวดล้อมทางจริยธรรม

5) การบริหารความเสี่ยง หมายถึง การจัดการกับเหตุการณ์อันไม่แน่นอนที่อาจส่งผลกระทบต่อองค์กรเกิดความเสียหาย โดยมีหลักการประกอบด้วย การระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยง และการติดตามประเมินผลและรายงาน

6) บรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม หมายถึง อิทธิพลของผู้บริหารที่มีต่อการเรียนรู้ของครูต่อสภาวะการทำงาน เช่น การให้ความสำคัญต่อบุคคล การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้การคิดเชิงระบบ และการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนในการเรียนรู้

คุณลักษณะของผู้บริหารที่เกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมในองค์กรไว้ดังนี้ (ฮิกกินส์ (Higgins, 1995 อ้างถึงใน จีราภา ประพันธ์พัฒน์, 2560,)

1) การสร้างวิสัยทัศน์และความมุ่งมั่นทางกลยุทธ์ (Strategic Intent) ผู้นำต้องสื่อสารวิสัยทัศน์ให้พนักงานเข้าใจร่วมกัน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญของผู้นำอันจะทำให้พนักงานมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมขององค์กร

2) ผู้นำต้องอดทนอดกลั้นและยอมรับกับความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากนวัตกรรม โดยต้องส่งเสริมให้พนักงานมีความกล้าในการดำเนินกิจกรรมขององค์กร

3) ผู้นำต้องรู้จักการรอคอยและรอบคอบ ไม่ด่วนตัดสินใจผิดพลาด และให้เวลากับพนักงานในการริเริ่มดำเนินการต่อไป

4) การมอบอำนาจและกระจายอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับนวัตกรรมให้พนักงานมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์และร่วมพัฒนาองค์กรให้มุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

5) ผู้นำเชิงนวัตกรรมจะมุ่งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ พร้อมสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนในองค์กร

6) มีการใช้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนรูป (Transformational Leadership) รูปแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนรูปเหมาะกับการนำมาใช้บริหารองค์กรที่มีความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้นำจะมีวิสัยทัศน์และคุณลักษณะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ มุ่งให้องค์กรเกิดการสร้างนวัตกรรมอันนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

7) การบริหารบุคคลด้านนวัตกรรม เช่น การสอนงาน (Coaching) การพัฒนาความเชี่ยวชาญของพนักงานอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมให้พนักงานสามารถบริหารจัดการตนเอง (Self Management) ส่งเสริมการสื่อสารกับหัวหน้างาน และมีการเสริมแรงที่ดี

จึงสรุปได้ว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจากการสังเคราะห์ของผู้วิจัยประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมเชิงนวัตกรรม การสร้างบรรยากาศองค์กรเชิงนวัตกรรม การคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การบริหารความเสี่ยงเชิงนวัตกรรม

การศึกษาไทยในยุคดิจิทัล

การส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการเผชิญกับโลกอนาคตที่ไม่แน่นอน ทั้งนี้ ความสามารถของผู้บริหารในการนำพาสถานศึกษาเข้าสู่การเปลี่ยนแปลง ย่อมมีผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและความเข้มแข็งของระบบการศึกษาโดยรวม ดังนั้น การศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในยุคดิจิทัล จึงเป็นประเด็นที่ควรให้ความสนใจอย่างยิ่งในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และวัฒนธรรมในยุคปัจจุบัน ได้ส่งผลให้ระบบการศึกษาต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับความท้าทายที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและหลากหลาย หนึ่งในแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา คือการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและผลักดันนวัตกรรมให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในทุกมิติของการดำเนินงาน

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปัจจุบันมิได้จำกัดอยู่เพียงการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไปเท่านั้น แต่ต้องสามารถบูรณาการองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ การจัดการนวัตกรรม และการพัฒนาองค์การเข้าสู่กระบวนการบริหารงานอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน สร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกภายในองค์กร ตลอดจนเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของครู บุคลากร และผู้เรียนอย่างรอบด้านนอกจากนี้ ผู้บริหารยังต้องมีความสามารถในการเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) ซึ่งประกอบด้วยวิสัยทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และทักษะในการสร้างแรงจูงใจเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ การนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของระบบงานภายในเท่านั้น หากยังเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในศตวรรษที่ 21

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาและวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาจึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาไทยในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในปัจจุบัน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลไม่สามารถเกิดขึ้นจากเพียงทักษะใดทักษะหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องเกิดจากการผสมผสานของแนวคิดหลายด้าน ทั้งด้านเทคโนโลยี การบริหารจัดการ และความเข้าใจเชิงลึกในด้านจิตวิทยาองค์กร ผู้นำจำเป็นต้องทำหน้าที่เสมือน “ผู้อำนวยความสะดวก” มากกว่าผู้ควบคุม โดยมุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้บุคลากรสามารถสร้างสรรค์แนวทางใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ไม่ได้หมายความว่าต้องใช้เครื่องมือที่ซับซ้อน แต่อยู่ที่การสร้างกลยุทธ์ที่เชื่อมโยงการเรียนการสอนกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น การพัฒนาห้องเรียนดิจิทัล การใช้ระบบการจัดการเรียนรู้

นอกจากนี้ การส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กรยังเป็นปัจจัยสำคัญ ผู้นำควรเป็นแบบอย่างของการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง และยอมรับข้อผิดพลาดเพื่อการเติบโตของทั้งตนเองและองค์กร

อภิปรายผล

ในโลกยุคดิจิทัลที่การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับบทบาทมาเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมอย่างจริงจัง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมไม่ได้เป็นเพียงแนวคิด แต่เป็นกรอบปฏิบัติที่ต้องอาศัยความเข้าใจเชิงลึก การเรียนรู้ตลอดเวลา และความกล้าในการเปลี่ยนแปลง ด้วยการนำเทคโนโลยีและแนวคิดใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม ผู้นำจะสามารถสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น นวัตกรรม และตอบสนองต่ออนาคตของการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพขององค์กรทางการศึกษาในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ หรือสังคม การบริหารจัดการสถานศึกษาในปัจจุบันมีอาจดำเนินการด้วยแนวทางเดิมเพียงลำพัง หากแต่ต้องอาศัยการคิดเชิงระบบควบคู่ไปกับการแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับพลวัตของโลกยุคใหม่

ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและทันสมัย ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ภายในองค์กร บริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการริเริ่มสิ่งใหม่ และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและพัฒนาองค์กรร่วมกันอย่างเป็นระบบ การบูรณาการองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวต่อความท้าทายของยุคสมัย และยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น การพัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงมิใช่เพียงความจำเป็นในเชิงการบริหารเท่านั้น หากแต่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาไทยให้สามารถแข่งขันและเติบโตได้ทัดเทียมในระดับสากล

เอกสารอ้างอิง

- กองพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2562). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- เกษม บุญผิว. (2560). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 40(3), 23-31.
- จิตติมา บุญแสน. (2561). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการบริหารสถานศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลง. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 12(2), 45-53.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2563). นวัตกรรมทางการศึกษา: แนวคิด การประยุกต์ และการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนภัทร ศิริวิทยากุล. (2562). การเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างสมรรถนะครู. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 17(1), 75-89.

- ปริญญานุช บุญศิริ. (2561). การบริหารเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 14(2), 10-20.
- มนตรี แสนสุข. (2564). บทบาทของผู้นำสถานศึกษาในการส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 22(1), 50-62.
- รุ่งนภา แสงอรุณ. (2560). นวัตกรรมกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 12(2), 33-41.
- สมคิด ภูมิรัตน์. (2565). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาผ่านการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภิญา ทองสุข. (2563). แนวทางการพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้. วารสารวิจัยทางการศึกษา, 25(3), 85-95.
- โกวิท เทพวงศ์. (2563). ภาวะผู้นำกับการบริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภัค อินทรปรีชา. (2562). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 46(1), 45-58.
- Northouse, P. G. (2021). *Leadership: Theory and Practice* (9th ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Robinson, V. M. J., Lloyd, C. A., & Rowe, K. J. (2008). The impact of leadership on student outcomes: An analysis of the differential effects of leadership types. *Educational Administration Quarterly*, 44(5), 635–674.
- Fullan, M. (2014). *The Principal: Three Keys to Maximizing Impact*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.